

480 π.Χ.

Επιμόρφωση β' επιπέδου ΤΠΕ

Αντωνία Χίου, Φιλολόγος

ΣΧΟΛΕΙΟ

1ο Γυμνάσιο Σπάρτης

Σπάρτη, Μάιος 2015

1. Συνοπτική περιγραφή της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών του κλάδου ΠΕ02 (Φιλολόγων) που πραγματοποιήθηκε στη Σπάρτη από τον Δεκέμβριο 2014 έως και τον Μάιο 2015, δημιουργήθηκαν Σενάρια διδασκαλίας με τη χρήση νέων τεχνολογιών και με την εφαρμογή σύγχρονων θεωριών μάθησης. Ένα τέτοιο Σενάριο διδασκαλίας είναι αυτό που ακολουθεί και αφορά στην Αρχαία Ιστορία της Α΄ Γυμνασίου.

2. Σχεδιασμός της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

2.1 Στοιχεία σχεδιασμού

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδασκαλία χωρίστηκε σε τρεις (3) φάσεις:

1^η ΦΑΣΗ (2 διδακτικές ώρες στο αμφιθέατρο του σχολείου)

Η πρώτη φάση αποτέλεσε την αφόρμηση με την οποία οι μαθητές ανακάλεσαν γνώσεις και εμπειρίες που αφορούν στο ιστορικό γεγονός της μάχης των Θερμοπυλών με την προβολή στο αμφιθέατρο του σχολείου (με προτζέκτορα και φορητό υπολογιστή) ταινίας-ντοκυμαντέρ από το History Channel με τίτλο: [Last stand of the 300 \(Η μάχη των Θερμοπυλών\)](#). Η καθηγήτρια είχε ετοιμάσει ένα φύλλο εργασίας που προσανατόλιζε τους μαθητές να προσέξουν συγκεκριμένα σημεία από την ταινία και να κρατούν σημειώσεις όσο θα διαρκούσε η προβολή της.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την ταινία συνολικής διάρκειας 90΄ στην οποία ξένοι ιστορικοί περιέγραφαν και ανέλυαν τα ιστορικά γεγονότα των δυο σημαντικών μαχών, του Μαραθώνα και των Θερμοπυλών, εμπλουτίζοντάς τα με δραματοποιημένες σκηνές. Συνέδεαν στενά τη μάχη των Θερμοπυλών με τη ναυμαχία στο Αρτεμίσιο και τη συνδυασμένη δράση των δυο μεγάλων αρχηγών: του Λεωνίδα και του Θεμιστοκλή. Παράλληλα παρουσίαζαν ποικίλες πτυχές σχετικά με τα γεγονότα αυτά, όπως:

- τον τρόπο ανατροφής του βασιλιά Λεωνίδα και του βασιλιά Ξέρξη,
- το τεχνολογικό θαύμα της κατασκευής της πλωτής γέφυρας στον Ελλήσποντο,
- το είδος των πλοίων και των όπλων που χρησιμοποιούσαν οι δυο αντίπαλοι,

- τα οπλικά συστήματα που διέθεταν,
- τους παράγοντες που συνέβαλαν στο αποτέλεσμα της μάχης - τον σημαντικό ρόλο του Θεμιστοκλή, την προδοσία του Εφιάλτη, τη σημασία του γεωγραφικού χώρου που επιλέχθηκε για τη μάχη- κ.α.

Στη συνέχεια η διδάσκουσα έδωσε απαραίτητες επεξηγήσεις για την οργάνωση και την πορεία των εργασιών που θα αναλάμβαναν τα παιδιά, ενισχύοντας ταυτόχρονα το συνεργατικό πνεύμα που θα έπρεπε να τους διέπει σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Έγινε ο χωρισμός σε 4 ανομοιογενείς ομάδες των 6 ατόμων με κριτήριο τις τεχνολογικές δεξιότητες, το φύλο, τη σύμπτωση και την εθνική καταγωγή και μοιράστηκαν ρόλοι χωρίς την παρέμβαση της καθηγήτριας.

2^η ΦΑΣΗ (2 διδακτικές ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Σε αυτήν τη φάση οι μαθητές, με την είσοδό τους στο εργαστήριο πληροφορικής, πήραν θέσεις ως ομάδες πια μπροστά στους σταθμούς εργασίας. Στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή κάθε ομάδας υπήρχε και το αντίστοιχο **φύλλο εργασίας**^① της, το οποίο δόθηκε και σε έντυπη μορφή για μεγαλύτερη διευκόλυνση των μαθητών αλλά υπήρχε αναρτημένο και στο e-class στο χώρο του μαθήματός τους που είχε δημιουργήσει η διδάσκουσα. Το φύλλο εργασίας κάθε ομάδας ήταν διαφορετικό από τα υπόλοιπα φύλλα, μιας και κάθε ομάδα ανέλαβε να κινηθεί σε διαφορετικό πεδίο έρευνας. Κρίθηκε αναγκαίο επίσης τα φύλλα εργασίας να είναι ανισομεγέθη ως προς τον αριθμό των δραστηριοτήτων εξαιτίας του διαφορετικού βαθμού δυσκολίας των ζητούμενων. Στη συνέχεια δόθηκαν οι απαραίτητες επεξηγήσεις σε κάθε ομάδα για τα ζητούμενα των εργασιών τους. Η εκπαιδευτικός προέτρεπε κάθε ομάδα να δημιουργήσει στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή της ένα φάκελο με το όνομά της, στον οποίο θα αποθήκευε το υλικό που θα συγκέντρωνε κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Οι μαθητές με τη σειρά τους άρχισαν δράση: αναζητούσαν, συνέλεγαν, επεξεργάζονταν και σταδιακά άρχισαν να «στήνουν» τις εργασίες τους. Αποθήκευαν τις εργασίες τους στο φάκελο που δημιούργησαν και κατά την έξοδό τους από το εργαστήριο πληροφορικής σε φορητή συσκευή αποθήκευσης (usb), τις εκτύπωναν για να υπάρχουν και σε έντυπη μορφή και στη συνέχεια τις δημοσίευαν στο ιστολόγιο του μαθήματος με τίτλο τον αριθμό που έχει η ομάδα τους ή στη σχολική ιστοσελίδα, προκειμένου να τις μελετήσει και η εκπαιδευτική κοινότητα του σχολείου. Στο τέλος αναρτούσαν τις εργασίες τους στο e-class.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού ήταν αυτός του εμπνευστή, διευκολυντή, καθοδηγητή και του οργανωτή της διδακτικής κατάστασης (J.Bruner). Έτσι,

Πριν την εφαρμογή του σεναρίου η διδάσκουσα ετοίμασε το σχολικό εργαστήριο πληροφορικής.

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης στο εργαστήριο:

- ✓ δημιούργησε δημοκρατικό κλίμα με συνιστώσες την ελευθερία απόψεων, τον αλληλοσεβασμό και τη συνεργασία ανάμεσα στα μέλη των ομάδων
- ✓ δραστηριοποίησε τους μαθητές να ανασύρουν γνώσεις και προσωπικές εμπειρίες
- ✓ ενεργοποίησε τη δημιουργικότητα και τη φαντασία των μαθητών
- ✓ παρατήρησε, διαμεσολάβησε, συντόνισε και προσπάθησε να κρατήσει τον αναμενόμενο διδακτικό θόρυβο σε επίπεδα τέτοια, που να μην διασαλευθεί η όλη διαδικασία
- ✓ κατατόπισε, επεξήγησε, ενθάρρυνε και συμβούλευσε τους μαθητές σε κάθε φάση της δημιουργικής τους πορείας («υποβοηθούμενη μάθηση»).

Ο ρόλος των μαθητών

Οι μαθητές:

- εξέφρασαν τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες τους θέτοντας ερωτήματα
- συνεργάστηκαν, συνομίλησαν και αλληλοσυμπληρώθηκαν
- αναζήτησαν, ερεύνησαν, έκριναν, συνέλεξαν, συνέθεσαν και δημιούργησαν δικά τους έργα
- αξιολόγησαν και αυτοαξιολογήθηκαν.

3^η ΦΑΣΗ (6η διδακτική ώρα: στο αμφιθέατρο του σχολείου)

Στη φάση αυτή οι μαθητές παρουσίασαν στην ολομέλεια τις εργασίες τους. Κάθε εργασία μπορούσαν οι υπόλοιπες ομάδες να την παρακολουθούν και από το blog του μαθήματος ή το e-class, αφού ζητήθηκε από την εκπαιδευτικό κι αυτός ο τρόπος δημοσίευσης. Ακολούθησε διάλογος μεταξύ των μαθητών, διατυπώθηκαν ερωτήματα και ανταλλάχθηκαν απόψεις για τις εμπειρίες τους από την όλη διαδικασία.

① ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλα εργασίας

Ομάδα 1

Βήμα 1^ο

Αναζητήστε στο διαδίκτυο λέξεις σχετικές με τη μάχη των Θερμοπυλών και τη ναυμαχία στο Αρτεμίσιο (π.χ. περσικοί πόλεμοι, μάχη Θερμοπυλών, Λεωνίδας, Ξέρξης, Θεμιστοκλής). Ανοίξτε ορισμένες από τις δεκάδες σχετικές με τους όρους ιστοσελίδες και περιηγηθείτε σε αυτές, βρίσκοντας πληροφορίες και εικόνες σχετικές με το θέμα.

Στη συνέχεια δημιουργήστε ένα φάκελο με όνομα «Η ομάδα μου», στον οποίο αποθηκεύστε τμήματα από τις ιστοσελίδες που πιστεύετε ότι θα σας βοηθήσουν στην επεξεργασία του θέματος, κάνοντας αντιγραφή επιλεγμένου μέρους από μια ιστοσελίδα και μετά επικόλλησή του στο φάκελο που δημιουργήσατε.

Δημιουργήστε μια παρουσίαση 10 επιφανειών στο Power Point με εικόνα-κείμενο-ήχο.

Αποθηκεύστε το νέο σας κείμενο στο φάκελο εργασίας σας στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας και σε εξωτερική συσκευή αποθήκευσης (usb).

Βήμα 2^ο

Ας φτιάξουμε το δικό μας χάρτη! Ακολουθήστε τα παρακάτω βήματα:

- πληκτρολογήστε στη μπάρα περιήγησης του διαδικτύου τη διεύθυνση <https://www.google.gr/maps/@37.9949795,23.7430636,15z>
- Πατήστε «Οι Χάρτες μου» και λίγο πιο κάτω «ξεκινήστε»
- Συμπληρώστε στο username τη διεύθυνση.....@gmail.com και στο password τον κωδικό σας.
- Δώστε τον τίτλο «Θερμοπύλες» (ή όποιον άλλο θεωρείτε κατάλληλο, π.χ. να περιλαμβάνει το όνομα της ομάδας σας) και γράψτε ένα μικρό κείμενο στην περιγραφή.
- Στις «ρυθμίσεις απόρρητου και κοινής χρήσης» επιλέγετε «ιδιωτικός».
- Πατήστε το σύμβολο και τοποθετήστε το στο σημείο που βρίσκονται οι Θερμοπύλες. Στο μενού που αναδύεται γράψτε στον τίτλο «Θερμοπύλες», στην περιγραφή «Περσικοί» και στο τέλος «ΟΚ».
- Να επαναλάβετε την ίδια διαδικασία για όλες τις πόλεις που θα σημειώσετε.
- Μπορείτε να μεγεθύνετε τον χάρτη πατώντας το + στη μπάρα αριστερά.
- Όταν τελειώσετε με όλες τις πόλεις πατήστε «Αποθήκευση» και «Τέλος». Ο χάρτης σας θα αναρτηθεί στο blog μας.

Με βάση τη μελέτη του χάρτη αλλά και τις πληροφορίες του σχολικού βιβλίου να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις σε ένα πίνακα του word με 4 στήλες και επικεφαλίδες τα παρακάτω :

- α) Από ποιες περιοχές ξεκίνησε η εκστρατεία του Ξέρξη;
- β) Από ποιες περιοχές πέρασε ο Ξέρξης κατευθυνόμενος προς τις Θερμοπύλες;
- γ) Ποιες επιλογές είχε για να περάσει από την Ασία στο ελλαδικό έδαφος;
- δ) Ποια διάλεξε και γιατί τελικά;

Μην ξεχνάτε να αποθηκεύετε τις εργασίες σας!

Βήμα 3^ο

Βρείτε πληροφορίες στο διαδίκτυο για το τεχνολογικό εύρημα του Ξέρξη χάρη στο οποίο κατάφερε να μειώσει κατά πολύ το χρόνο άφιξής του στον ελλαδικό χώρο κατά την εκστρατεία του. Βρείτε επίσης εικόνες ή και video ώστε να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο στο [padlet](#) που θα δημιουργήσετε κάνοντας είσοδο με το gmail λογαριασμό σας και δίνοντάς του το όνομα του τεχνολογικού ευρήματος και κωδικό εισόδου. Μοιραστείτε τον κωδικό εισόδου του padlet σας με τους συμμαθητές σας της ομάδας 2 και δώστε τους τη δυνατότητα να γράψουν στον εικονικό τοίχο σας.

Βήμα 4^ο

Να αποδώστε το ιστορικό γεγονός της μάχης των Θερμοπυλών και της ναυμαχίας του Αρτεμισίου με τη μορφή ενός παραμυθιού με το πρόγραμμα [storybird](#).

Εισάγετε ήρωες από την αρχή μέχρι το τέλος του γεγονότος – παραμυθιού:

Η σπαρτιάτισσα μάνα αποχαιρετά το γιό της (Διηνέκη, Λεωνίδα...),

Ο Λεωνίδας συγκεντρώνει το στρατό του και του δίνει οδηγίες...

Ο Ξέρξης ντύνεται στα χρυσά...

Ο Θεμιστοκλής ετοιμάζει το στόλο του...

Οι Θεσπιείς...

Ο Εφιάλτης εξάλλου...

Βάλτε τη φαντασία σας να δουλέψει και «ντύστε» με κατάλληλες εικόνες τη διήγησή σας!

Βήμα 5^ο

Υποθέστε πως είστε ο Ηρόδοτος και αφηγείστε την ιστορία της περσικής επίθεσης στις Θερμοπύλες. Ξεκινήστε την ιστορία από την αρχή. Δημιουργήστε ένα google doc

γράφοντας από μια μικρή παράγραφο ο καθένας. Καλέστε τα μέλη των υπόλοιπων ομάδων να συνεχίσουν την ιστορία.

Βήμα 6°

Ζωγράφοι όπως ο Louis David και ο H.M.Herget, έχουν εμπνευστεί από τη μάχη των Θερμοπυλών και τη ναυμαχία της Σαλαμίνας. Μπορείτε να δείτε τους πίνακες στο διαδίκτυο. Αφού ερευνήσετε με μία μηχανή αναζήτησης στο διαδίκτυο και άλλα παρόμοια έργα (δίνοντας ως λέξεις- κλειδιά μάχες ή ήρωες των μηδικών), να γράψετε μια εργασία με θέμα: «Οι Περσικοί πόλεμοι στη ζωγραφική». Στο κείμενό σας να προσέξετε κατά πόσο ακολουθούν οι καλλιτέχνες την περιγραφή του Ηροδότου. Καλό θα είναι να εκτυπώσετε τους πίνακες και να τους εκθέσετε στην τάξη σας.

- ([Jacques Louis David, Ο Λεωνίδας στις Θερμοπύλες](#)
- [H.M.Herget, «Ο Λεωνίδας αποχαιρετά τους συμμάχους πριν από τη μάχη των Θερμοπυλών»](#))

Φύλλα εργασίας

Ομάδα 2

Βήμα 1°

Αφού μεταβείτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση της [Πύλης για την ελληνική γλώσσα](#) → Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα → Νεοελληνική Λογοτεχνία → Ανεμόσκαλα → Συμφραστικοί πίνακες λέξεων για νεοέλληνες ποιητές → γενικός συμφραστικός πίκνακας → επιλογές αναζήτησης, γράψτε «Θερμοπ». Εκεί θα διαπιστώσετε την παρουσία των Θερμοπυλών στη νεοελληνική ποίηση.

Να συγκεντρώσετε στοιχεία για τη μάχη των Θερμοπυλών, όπως αποδόθηκε από τη λογοτεχνία. Εξετάστε πώς παρουσιάζεται η μάχη ή ορισμένα στοιχεία - σύμβολα της μάχης, αν γίνεται το θέμα ενός έργου ή απλώς αναφέρεται μέσα σ' ένα έργο (π.χ. στον Εθνικό ύμνο) ή ποιος συμβολισμός της συγκινεί περισσότερο τους λογοτέχνες. Γράψτε την εργασία σας σε ένα κείμενο του word με υπερσυνδέσμους σχετικούς με το θέμα. Εμπλουτίστε το με εικόνες. Αποθηκεύστε την εργασία σας.

Βήμα 2°

Ο Θεμιστοκλής, από τους σημαντικότερους παράγοντες οριστικής απομάκρυνσης του περσικού κινδύνου από τη Δύση, με την προβλεπτικότητά του και την ευφυΐα του έστρεψε το ενδιαφέρον των Αθηναίων στη θάλασσα. Χάρη στην επιμονή του ενισχύθηκε

ο αθηναϊκός στόλος και απέδωσε κατά τις κρίσιμες αναμετρήσεις του με τον περσικό στόλο. Τι θα είχε συμβεί όμως αν ο Θεμιστοκλής δεν επιχειρούσε να πείσει τους συντοπίτες του στην Εκκλησία του Δήμου για κάτι τέτοιο; Ή τι θα είχε συμβεί αν δεν είχαν αξιοποιηθεί έγκαιρα τα μεταλλεία του Λαυρίου; Πώς θα είχε εξελιχθεί η ιστορία;

Αφηγηθείτε λοιπόν εσείς την Ιστορία απ' αυτή τη σκοπιά. Δημιουργήστε ένα αφηγηματικό κείμενο στο word. Είστε ο ιστορικός και εξιστορείτε όσα διαδραματίστηκαν. Εναλλακτικά δημιουργήστε ένα διαλογικό κείμενο στα google docs. Υποδυθείτε τον Θεμιστοκλή που επιχειρεί να πείσει την Εκκλησία του Δήμου για την αναγκαιότητα ενίσχυσης του αθηναϊκού στόλου και αντιμετωπίζει την άρνηση ή τον σκεπτικισμό των συμπολιτών του. Μοιράστε τους ρόλους και ξεκινήστε!

Βήμα 3^ο

Ο διάλογος Ξέρξη- Δημάρατου θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα σημεία του έργου του Ηροδότου, Ιστορίες. Αφού τον μελετήσετε προσεκτικά, να γράψετε σε δύο στήλες στο word τα χαρακτηριστικά των δύο κόσμων (ασιατικού- ελληνικού), όπως προκύπτουν από τα λόγια των δύο συνομιλητών.

Συζητήστε έπειτα:

- α) ποιο περιεχόμενο έχουν οι έννοιες: ελευθερία, ανδρεία, δυνάστης, δεσποτισμός, για καθέναν από τους δύο συνομιλητές,
- β) πώς αντιλαμβάνεστε εσείς τη διαφορά ανάμεσα στον εξαναγκασμό του νόμου (στην υποχρεωτική υπακοή στο νόμο) και τον εξαναγκασμό του δεσπότη. Απαντήστε δημιουργώντας πολυτροπικό κείμενο.

Βήμα 4^ο

- ✓ Να συγκεντρώσετε στοιχεία για τη μάχη των Θερμοπυλών, όπως αποδόθηκε στην τέχνη. Θα είναι ευκολότερο να χρησιμοποιήσετε το διαδίκτυο με μία μηχανή αναζήτησης. Μπορείτε να δείτε πίνακες ζωγραφικής και αγάλματα.
- ✓ Στη συνέχεια επισκεφθείτε στην πόλη μας τη Σπάρτη το άγαλμα του βασιλιά Λεωνίδα, παρατηρήστε τα χαρακτηριστικά που αποδόθηκαν στον ήρωα (μέγεθος, όγκο, στήσιμο, προσανατολισμό, ύψος, επίγραμμα...). Παρατηρήστε ακόμα στα κάγκελα περίφραξης του Δημοτικού Σταδίου της πόλης μας δίπλα στο άγαλμα τις ασπίδες με το χαρακτηριστικό «Λ». Τέλος, μεταβείτε στο Κενοτάφιο του Λεωνίδα και παρατηρήστε το χώρο. Εντοπίστε ακόμα στην πόλη μας ονόματα οδών που σχετίζονται με τους περσικούς πολέμους, τις μάχες και τα πρόσωπα των

σπαρτιατών ηρώων που συμμετείχαν σ' αυτούς (προσανατολιστείτε κυρίως στο χώρο γύρω από το κενοτάφιο του Λεωνίδα). Τα αποτελέσματα της εργασίας σας να τα καταγράψετε σε μια πολυτροπική παρουσίαση στο PowerPoint με φωτογραφικό υλικό από την πόλη μας.

Βήμα 5^ο

Διαβάστε στον [Ελληνικό κόσμο τη μάχη των Θερμοπυλών 480 π. Χ.](#) όπως τα παρουσιάζουν οι αρχαίες πηγές: α) Ο Ηρόδοτος και β) ο Διόδωρος ο Σικελιώτης.

- ✓ Υπάρχουν διαφορές στην παρουσίαση των γεγονότων;
- ✓ Διασταυρώνονται οι πληροφορίες για τα ιστορικά γεγονότα;
- ✓ Ποια ιστορική αφήγηση σας αρέσει περισσότερο και γιατί;

Απαντήστε σ' ένα μικρό κείμενο στο word. Αποθηκεύστε την εργασία σας.

Βήμα 6^ο

«Μολών λαβέ»: αναζητήστε τη σημασία και την ιστορία της φράσης στο διαδίκτυο και δημιουργήστε ένα radlet με αυτόν τον τίτλο και περιεχόμενο την ερμηνεία του με εικόνα-video που να την πλαισιώνει.

Φύλλα εργασίας

Ομάδα 3

Βήμα 1^ο

Στο βίντεο που παρακολουθήσαμε στο αμφιθέατρο ακούστηκαν οι λέξεις: «βάρβαροι» και «Εφιάλτης». Πληκτρολογήστε στη μπάρα περιήγησης του διαδικτύου τη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>. Από εκεί επιλέξτε διαδοχικά: Νέα Ελληνική – Εργαλεία – Ηλεκτρονικά Λεξικά – Λεξικό της κοινής νεοελληνικής (Τριανταφυλλίδη). Πληκτρολογήστε στη μπάρα του ηλεκτρονικού λεξικού τις λέξεις αυτές και σημειώστε τη σημασία τους.

Στη συνέχεια διαβάστε το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη [«Περιμένοντας τους βαρβάρους»](#) και δείτε τη διδακτική πρόταση για το ποίημα του Αντωνέλλου : [Περιμένοντας τους βαρβάρους](#). Σε ποιους και γιατί αποδόθηκε ο χαρακτηρισμός «βάρβαροι»;

Αναζητήστε σε διαδικτυακό τόπο (π.χ. [Βικιπαιδεία](#), [Βικιλεξικό](#), [Πύλη](#), [Εφιάλτης](#)) τις λέξεις αυτές.

Πώς και γιατί χρησιμοποιούνται σήμερα οι λέξεις «βάρβαρος» και «εφιάλτης»;

Απαντήστε σε ένα σύντομο κείμενο στο word.

Βήμα 2°

Θέλετε να προκαλέσετε τους συμμαθητές σας; Ας δούμε ποια ομάδα μπορεί να φτιάξει το πιο ενδιαφέρον σταυρόλεξο. Κριτές θα είναι οι υπόλοιπες ομάδες, οι οποίες θα προσπαθήσουν να λύσουν το σταυρόλεξο που φτιάξατε! Ακολουθήστε τα εξής βήματα:

- a. Ανοίξτε ένα έγγραφο word και ονομάστε το «σταυρόλεξο». Σώστε το έγγραφο στην επιφάνεια εργασίας.
- b. Επιλέξτε δέκα, τουλάχιστον, ιστορικές έννοιες που έχουν σχέση με μάχη των Θερμοπυλών και τη ναυμαχία στο Αρτεμίσιο. Στη συνέχεια, να συντάξετε σύντομους ορισμούς για κάθε μία από αυτές. Γράψτε τις έννοιες και τους ορισμούς του στο έγγραφο «σταυρόλεξο».
- c. Πατήστε το εικονίδιο «έναρξη». Από το αναδυόμενο μενού επιλέγετε «Όλα τα προγράμματα» και στη συνέχεια [“EclipseCrossword”](#).
- d. Επιλέγουμε “I would like to start a new crossword” και “next”
- e. Στην επόμενη καρτέλα επιλέγουμε “Let me create a word list from scratch now” («Ας δημιουργήσω μια νέα λίστα λέξεων από την αρχή τώρα») και στη συνέχεια “next”.
- f. Στο παράθυρο που ανοίγει μπορείτε να δακτυλογραφήσετε (ή να επικολλήσετε) τη ζητούμενη λέξη (δηλ. μία από τις έννοιες που έχετε συγκεντρώσει στο έγγραφο «σταυρόλεξο») στο πεδίο “word” και τον ορισμό στο μεγαλύτερο πεδίο με τον τίτλο “clue for this word”.
- g. Όταν έχετε γράψει όλες τις λέξεις και τους ορισμούς τους, πατάτε “next”.
- h. Στο “name of this crossword” βάλτε ένα όνομα χαρακτηριστικό για την ομάδα σας και πατήστε “next” σε αυτή και στις δύο επόμενες καρτέλες.
- i. Στη συνέχεια, επιλέγετε “save crossword”. Το σώζετε με το όνομα «σταυρόλεξο1» στην επιφάνεια εργασίας.
- j. Από την καρτέλα “print” εκτυπώνετε το σταυρόλεξο.

κ. Ανταλλάξτε το σταυρόλεξό σας με το σταυρόλεξο μιας άλλης ομάδας. Ποιος μπορεί να βρει σωστά όλες τις λέξεις; Καλή επιτυχία!

Βήμα 3°

- Είσαι πολεμικός ανταποκριτής σε μεγάλο ειδησεογραφικό οργανισμό και έχεις μεταφερθεί με τη μηχανή του χρόνου στην αρχαϊκή εποχή. Καλείσαι να μεταβείς στο πεδίο της μάχης (εμπόλεμη ζώνη) στις Θερμοπύλες και να καλύψεις δημοσιογραφικά τη μάχη των Θερμοπυλών. Πώς θα μετέδιδες την είδηση της μάχης; Στείλε με e-mail την ανταπόκρισή σου στην εφημερίδα ή τηλεοπτικό σταθμό στον οποία εργάζεσαι και φωτογραφίες από το κινητό σου τηλέφωνο ή την ψηφιακή σου φωτογραφική μηχανή.
- Κάθε βράδυ, μετά το τέλος των εχθροπραξιών της ημέρας, μεταβαίνεις στη σκηνή των αντίπαλων αρχηγών, για να πάρεις συνέντευξη. Τι ρωτάς τον Λεωνίδα και τι τον Ξέρξη; Δημιούργησε φανταστικές ερωτήσεις-απαντήσεις με ρόλους: μια ομάδα δημιουργεί ερωτήσεις, μια ομάδα υποδύεται τον Ξέρξη και μια άλλη ομάδα τον Λεωνίδα. Μπορείτε επίσης να πάρετε συνέντευξη από τους Θεσπιείς και κάποιους ήρωες, π.χ. Διηνέκης. Μια άλλη ομάδα μεταβαίνει στο πλοίο του Θεμιστοκλή. Του θέτει ερωτήσεις τις οποίες απαντά η άλλη ομάδα που υποδύεται τον ήρωα. Δημιουργήστε τη συνέντευξη σε google docs.
- Το δημοσιογραφικό επιτελείο που παρέλαβε το mail σου αναλαμβάνει να διαμορφώσει την είδηση για να εκδοθεί στην εφημερίδα. Δημιουργεί ένα έγγραφο pdf με εικόνες-φωτογραφίες από τη μάχη που έχεις στείλει, τις συνεντεύξεις των στρατιωτικών αρχηγών και των ηρώων καθώς και τα σχόλια σου. Με το εργαλείο [flipsnack](https://flipsnack.com/) μετατρέψτε το αρχείο pdf σε online εφημερίδα-περιοδικό.

Βήμα 4°

Ο Ξέρξης θεωρούσε ότι ο πλούτος της χώρας του ήταν ικανός να κρίνει το αποτέλεσμα του πολέμου εναντίον των φτωχών Ελλήνων. Αφού αναζητήσετε στο διαδίκτυο τα αποσπάσματα:

- [Πλάτων, Νόμοι 697-699](#): Ο δεσποτισμός της Ανατολής
- [Όμηρος, Οδύσσεια υ 345-347, 358](#): Το γέλιο των μνηστήρων
- [Αριστοφάνης, Πλούτος 510-516](#): «συντροφιά με την Πενία»

και θυμηθείτε κυρίως τον λιτό [σπαρτιατικό τρόπο ζωής](#) από την Ιστορία σας, να χαρακτηρίσετε τους δυο τρόπους ζωής και πώς αυτοί έπαιξαν ρόλο στη διαμόρφωση του αποτελέσματος των περσικών πολέμων.

Βήμα 5°

Τι συμβολίζουν οι Θερμοπύλες στο ομώνυμο ποίημα του Κ. Π. Καβάφη, [«Θερμοπύλες»](#) και ποια άλλα σύμβολα χρησιμοποιεί ο ποιητής; Να διαβάσετε το διήγημα του Μ. Μητσάκη, «Το φίλημα» και να σχολιάσετε τη στάση των πρωταγωνιστών στο Μανιάκι και στις Θερμοπύλες. Απαντήστε σε έναν εικονικό τοίχο padlet με πολυτροπικό κείμενο.

Βήμα 6°

Ο συγγραφέας Steven Pressfield έγραψε το βιβλίο [«Οι πύλες της φωτιάς»](#) που αναφέρεται στη μάχη των Θερμοπυλών. Μπορείτε να διαβάσετε ολόκληρο το βιβλίο στο διαδίκτυο ή την [περίληψή του](#) και τον [σχολιασμό του](#). Ακόμα, μπορείτε να δείτε στο youtube τα δυο αποσπάσματα της ταινίας της Λαμιακής Πολιτείας [Λεωνίδας, Οι πύλες της φωτιάς](#). Πώς έχει αποδοθεί στο λογοτεχνικό έργο και στην ταινία το ιστορικό γεγονός; Γράψτε τις σκέψεις σας σ'ένα [padlet](#) προσθέτοντας αποσπάσματα από το έργο του Pressfield και video από την ταινία.

Φύλλα εργασίας

Ομάδα 4

Βήμα 1°

Αφού βρείτε στο χάρτη τα σύνορα της περσικής αυτοκρατορίας, να προσδιορίσετε την έκτασή της σε σχέση με την Ελλάδα και να παρακολουθήσετε την πορεία του Ξέρξη από τα Σούσα στις Θερμοπύλες. Με βάση τις παρατηρήσεις σας αυτές και τα αριθμητικά στοιχεία που ακούσατε στο video, να εξηγήσετε τη βεβαιότητα του Ξέρξη στο διάλογό του με τον Δημάρατο πως κανείς δεν θα τολμήσει να του αντισταθεί. Απαντήστε στο padlet.

Βήμα 2°

Αφού διαβάσετε προσεκτικά την πηγή [Ηροδότου Ιστορία, Η μάχη των Θερμοπυλών](#) να απαντήσετε:

1. Στις πρώτες φάσεις της μάχης οι Πέρσες δεν κατορθώνουν να κάμψουν την αντίσταση των Ελλήνων. Πού οφειλόταν η ελληνική επιτυχία;

2. Ποιος ήταν, κατά τη γνώμη σας, ο ρόλος του Εφιάλτη στην έκβαση της μάχης;
3. Ποια στοιχεία της θυσίας των Ελλήνων στις Θερμοπύλες προβάλλονται σε καθένα από [τα επιγράμματα του κεφ. 228](#);

Οι απαντήσεις σας να καταγραφούν σε ένα κείμενο στο word.

Βήμα 3°

Χορός πριν από τη μάχη: Έλληνες και Ιμπραήμ στην Πύλο

«Την αυγή δυο ώρες να φέξει πλάκωσε ο Μπραΐμης, πεζούρα και καβαλαρία, και ήρθαν πολλά πλησίον μας. Είναι ένα γιοφύρι ενού γιβαριού (= ιχθυοτροφείου) και πέρασαν εκεί και στάθηκαν. Εγώ κατέβασα καμιά εικοσαριά παιδιά και πιάσαν τον χορόν και τραγουδούσαν και χόρευαν. Τηράνε οι Τούρκοι, πλησιάζουν κι άρχισαν με τους κατζαδόρους (=είδος τουφεκιών) και καραμπίνες τον τουφεκισμόν. Εμείς τους είπα και δεν έριχνε κανένας. Εκεί οπού ρίχναν, μου λάβωσαν δυο παιδιά εις τον χορόν. Κέρασα απόνα ρακί τους Έλληνες τους αθάνατους, τα γενναία λιοντάρια. Οπού ανάθεμα τούς αίτιους οπού τους γιόμωσαν φατρίες και διχόνοιες και γίνηκαν από αυτά οι αράπηδες παλικάρια κι άφησαν εποχή. Αφού κέρασα το ρακί των Ελλήνων, ζύγωσαν οι Τούρκοι κοντώτερα. Τότε άρχισε ο πόλεμος και βάσταξε ως εφτά ώρες».

Μακρυγιάννης, Απομνημονεύματα, επιμ. Σπ. Ι. Ασδραχά, εκδ. Καραβία

Ποια κοινά στοιχεία μπορείτε να εντοπίσετε στη συμπεριφορά των τριακοσίων του Λεωνίδα και των στρατιωτών του Μακρυγιάννη; Ποιες ιδέες και αξίες είναι κοινές ανάμεσα στα δύο κείμενα; Δημιουργήστε στο word ένα πίνακα δυο στηλών και τοποθετήστε εκεί την απάντησή σας.

Βήμα 4°

Εμείς οι Σπαρτιάτες νιώθουμε περήφανοι για την καταγωγή μας χάρη στον ηρωισμό που επέδειξε ο πρόγονός μας, ο βασιλιάς Λεωνίδας και οι «300» του. Όλοι μας γνωρίζουμε την ηρωική απάντησή του στους Πέρσες (480 π.Χ.) «Μολών λαβέ». Να αναζητήσετε στο διαδίκτυο και την απάντηση που έδωσε αρκετά χρόνια αργότερα σ'έναν άλλο «βάρβαρο» κατακτητή, το Μωάμεθ Β' τον Πορθητή (1453) ένας επίσης σημαντικός βασιλιάς της περιοχής μας: ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος και να τις συγκρίνετε. Δημιουργήστε ένα radlet με εικόνα ή video (πολυτροπικό).

Βήμα 5°

Τα στενά των Θερμοπυλών προκρίθηκαν ως γραμμή άμυνας λόγω της φυσικής οχύρωσης του χώρου. Ας σημειωθεί επίσης ότι εκεί οι Φωκείς και οι Αιτωλοί νίκησαν τους Γαλάτες

το 279 π.Χ. Ακόμη το 1941 το ίδιο σημείο αξιοποιήθηκε ως έσχατη αμυντική προσπάθεια απέναντι στους Γερμανούς.

Αφού εντοπίσετε στο χάρτη την περιοχή, και θυμηθείτε τι είχε σχολιάσει ο ιστορικός στο video που παρακολουθήσαμε για την Ελβετία και τα στενά περάσματά της, να δημιουργήσετε ένα μικρό αρχείο στο word με θέμα το ρόλο της σωστής επιλογής πεδίου μάχης και της γεωλογίας μιας περιοχής σ' έναν πόλεμο. Μπορείτε να δώσετε και επέκταση στο κείμενό σας με υπερσυνδέσμους που να οδηγούν σε πληροφορίες ή video σχετικά με το θέμα.

Βήμα 6ο

Τι θα συνέβαινε αν...

- Μπορείς να σκεφτείς πώς θα μπορούσε να έχει εξελιχθεί η ιστορία αν οι Σπαρτιάτες δεν είχαν στείλει στρατό στις Θερμοπύλες; Ποιες θα ήταν οι συνέπειες για την Ελλάδα και ίσως για ολόκληρη τη Δύση;
- Διαμορφώστε εσείς την ιστορία: βάλτε τους σπαρτιάτες στρατιώτες να συλλαμβάνουν τον Εφιάλτη την ώρα που πηγαίνει στο στρατόπεδο των Περσών. Συνεχίστε την ιστορία σε google docs.

Σημείωση για όλες τις ομάδες: όλα τα φύλλα εργασίας είναι αναρτημένα στο e-class του μαθήματος: Αρχαϊκή εποχή. Εκεί μπορούν να αναρτηθούν απαντημένα τα φύλλα εργασίας των ομάδων και στο blog της τάξης

Παίζουμε; Δοκιμάστε να παίξετε το παιχνίδι της ναυμαχίας στο διαδίκτυο στη σελίδα [The British Museum, war!](#)

2.2 Διδακτικοί στόχοι

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Μέσα από τη διδακτική αυτή παρέμβαση οι μαθητές επιδιώχθηκε :

- να χρησιμοποιήσουν τεκμήρια για την εξαγωγή γνώσης του παρελθόντος, αναπτύσσοντας δεξιότητες εξοικείωσης με την ταυτότητα και τα είδη των πηγών, καθώς και δεξιότητες επεξεργασίας ιστορικών πηγών και πληροφοριών

- ο να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του πατριωτισμού ως παράγοντα νίκης και να εστιάσουν στη σημασία της ενότητας των ελληνικών φύλων για την αντιμετώπιση του κοινού εχθρού
- ο να αποκτήσουν σταδιακά ιστορική συνείδηση και ιστορική ταυτότητα
- ο να κατανοήσουν ότι η ειρήνη είναι πολύτιμο αγαθό που δεν είναι πάντα αυτονόητο αλλά αποκτιέται με αγώνες και θυσίες.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ (ΙΣΤΟΡΙΑ)

- ✓ να γνωρίσουν ιστορικά γεγονότα (μάχη Θερμοπυλών, ναυμαχία Αρτεμισίου)
- ✓ να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους οι Πέρσες εκστράτευσαν εναντίον των Ελλήνων
- ✓ να γνωρίσουν και να αξιολογήσουν τη δράση των πρωταγωνιστικών προσώπων της εποχής (Λεωνίδα, Θεμιστοκλή, Ξέρξη)
- ✓ να τοποθετήσουν σωστά στον χώρο και στον χρόνο τα γεγονότα.
- ✓ να ενσωματώσουν νέες γνώσεις σε εκείνες που έχουν ήδη αποκτήσει.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ-ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Μέσα από τη διδακτική αυτή παρέμβαση υπήρξε η προσδοκία οι μαθητές :

- Να μάθουν να εργάζονται ομαδοσυνεργατικά και να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες εντός ομάδας.
- Να ασκηθούν στη διερευνητική – βιωματική μάθηση και να αναπτύξουν πρωτοβουλίες προκειμένου να κατακτήσουν νέες γνώσεις.
- Να εξοικειωθούν με τη διερεύνηση και κριτική επιλογή πληροφοριών μέσα από το υλικό που προσφέρει το διαδίκτυο.
- Να καλλιεργήσουν, μέσα από προσωπικές τους εμπειρίες, ατομικές και κοινωνικές αξίες.
- Να αντιληφθούν τη μη στατικότητα του μαθήματος και το άνοιγμά του σε άλλα είδη κειμένων – όπως είναι τα πολυτροπικά (πολιτισμικός γραμματισμός).
- Να οικοδομήσουν νέα γνώση μελετώντας παράλληλα κείμενα.
- Να συνειδητοποιήσουν την αξία των ηλεκτρονικών εργαλείων στην «ανάγνωση» ιστορικών κειμένων.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ

Οι γνωστικές θεωρίες της ανακαλυπτικής μάθησης (Bruner) και του εποικοδομισμού (J.Piaget), σε συνδυασμό με τις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες (L. Vygotsky) παρέχουν το ενιαίο πλαίσιο για τον τρόπο με τον οποίο οι ΤΠΕ ενσωματώνονται στη διδακτική πράξη. Οι ΤΠΕ δημιουργούν νέα δεδομένα στον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνουμε και μελετούμε την Ιστορία. Η οπτικοποίηση της ιστορίας και η δυνατότητα πρόσβασης και διαχείρισης του ιστορικού υλικού ανατρέπουν την παραδοσιακή αφηγηματική μορφή της ιστορίας και επιβάλλουν νέες αναγνώσεις

Μέσα από τη διδακτική αυτή παρέμβαση οι μαθητές επιδιώχθηκε να μπορούν να χρησιμοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες:

- ως εργαλεία συλλογής πληροφοριών μέσα από έγκυρες ηλεκτρονικές διευθύνσεις του διαδικτύου
- ως εργαλεία ανάλυσης και αποκωδικοποίησης, καθώς και αξιολόγησης των πληροφοριών
- ως εργαλεία ανεύρεσης εποπτικού υλικού
- ως μέσα για την πραγματοποίηση εικονικών επισκέψεων σε απομακρυσμένους από το σχολείο χώρους (ψηφιακούς χάρτες)
- ως εργαλεία για την ενεργό συμμετοχή τους μέσα από διαδραστικά παιχνίδια με ιστορικό περιεχόμενο, που υπάρχουν σε ανάλογα εκπαιδευτικά λογισμικά ή συγκεκριμένες ιστοσελίδες
- ως μέσα για την ανάπτυξη ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων, με στόχο την κοινωνικοποίησή τους και τη δημιουργία θετικού κλίματος μέσα στην τάξη
- ως μέσο άσκησης στη συνεργατική γραφή, στην παραγωγή πολυτροπικού κειμένου και στην ανταλλαγή πληροφοριών
- ως μέσο εικονικής αναπαράστασης της κοινωνίας, της εποχής και του τρόπου ζωής των ανθρώπων που μελετούν
- ως μέσου παρουσίασης των εργασιών τους (blog).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΡΙΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ

- Να καλλιεργήσουν τη δεξιότητα κριτικής ανάγνωσης και αξιολόγησης της διαδικτυακής πληροφορίας.
- Να κρίνουν ιστορικά κείμενα.
- Να εκτιμήσουν το μέγεθος της θυσίας του Λεωνίδα και των συντρόφων του.

3. Εφαρμογής της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

3.1 Περιβάλλον – πλαίσιο

Το σενάριο διδασκαλίας υλοποιήθηκε στο ΚΔΒΜ2 Σπάρτης μέσα στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των Φιλολόγων στις νέες τεχνολογίες (ΤΠΕ) Β' επιπέδου (Δεκέμβριος 2014-Μάιος 2015) και έχει εφαρμοστεί στην τάξη.

Μάθημα: Αρχαία Ιστορία

Διδακτική ενότητα: Αρχαϊκή εποχή: Πέρσες και Έλληνες (κεφάλαιο 4^ο), Μάχη Θερμοπυλών

Τάξη: Α' Γυμνασίου, Τμήμα: 2^ο

Αριθμός μαθητών: 24

Σχολείο: 1^ο Γυμνάσιο Σπάρτης

Εμπλεκόμενα αντικείμενα:

Νεοελληνική Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Ηροδότου *Ιστορίες*)

Χρονική διάρκεια:

6 ώρες: (2 στο αμφιθέατρο του σχολείου για προβολή ταινίας, 2 στο εργαστήριο πληροφορικής, 2 στο αμφιθέατρο του σχολείου για παρουσίαση)

Τεχνολογικά εργαλεία:

Φυλλομετρητής ιστού (browser) (Mozilla Firefox ή Google Chrome), Διαδίκτυο (internet), Επεξεργαστής κειμένου (word), Πρόγραμμα παρουσίασης (Power Point / Prezi), Youtube Download, Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail), λογαριασμός ηλεκτρονικού ταχυδρομείου gmail, Google docs (συνεργατική δημιουργία εγγράφων με το google drive), διαδικτυακή εφαρμογή (εικονικός τοίχος) Padlet, βιντεοπροβολέας (projector), Φορητός υπολογιστής (laptop), Wordle (πρόγραμμα δημιουργίας συννεφώλεξου), Blog, e-class, Windows live movie maker (κατασκευή video), Flipsnack.

Λογισμικά:

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, «Αρχαία Ελληνικά Α΄ και Β΄ Γυμνασίου»: «Αρχαία Ελλάδα, Ηροδότου Ιστορίες» [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο] ή εναλλακτικά εδώ [πηγή: Τεχνική Στήριξη Πληροφοριακών Συστημάτων Σχολικών Μονάδων – Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του ΙΤΥΕ].

Διδακτικό υλικό :

Σχολικά εγχειρίδια σε έντυπη και ψηφιακή μορφή ([Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία](#))

Διδακτική μέθοδος:

Μαθητοκεντρική (έμμεση διδασκαλία).

Διδακτικές στρατηγικές-τεχνικές:

- Διερεύνηση, ανακάλυψη, επίλυση προβλήματος (οικοδόμηση γνώσης)
- Συνεργατικές δραστηριότητες, ομάδες συζήτησης, συνεργατική μάθηση (κοινωνιοπολιτισμική θεώρηση).

Οργάνωση διδασκαλίας:

Οργάνωση σε 4 ομάδες των έξι παιδιών, ένας υπολογιστής ανά δυο μαθητές.

Ρόλος εκπαιδευτικού:

Καθοδηγητικός και διαμεσολαβητικός.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για καθηγητή και μαθητές:

1. Να υπάρχει εξοικείωση του διδάσκοντα με τις νέες τεχνολογίες.
2. Να υπάρχει εργαστήριο πληροφορικής στο σχολείο.
3. Οι μαθητές να διαθέτουν τις βασικές δεξιότητες σχετικά με τη χρήση του Η/Υ και ιδιαίτερα με τον επεξεργαστή κειμένου και την πλοήγηση στο διαδίκτυο.
4. Να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και να έχουν εμπλακεί σε συνεργατικές δραστηριότητες.
5. Να υπάρχει χώρος παρουσίασης των εργασιών με την ανάλογη εγκατάσταση υλικού (βιντεοπροβολέας, φορητός υπολογιστής).

3.2 Τάξη

- ☐ Νηπιαγωγείο
- ☐ Α' δημοτικού
- ☐ Β' δημοτικού
- ☐ Γ' δημοτικού
- ☐ Δ' δημοτικού
- ☐ Ε' δημοτικού
- ☐ ΣΤ' δημοτικού

- ✓ Α' γυμνασίου
- ☐ Β' γυμνασίου
- ☐ Γ' γυμνασίου
- ☐ Α' λυκείου
- ☐ Β' λυκείου
- ☐ Γ' λυκείου

3.3 Διάρκεια εφαρμογής

- ☐ Ωριαία διδασκαλία
- ☐ Διδακτική ενότητα

✓ Άλλη: Προσδιορίστε την διάρκεια: .

3.4 Αναλυτική περιγραφή της εφαρμογής της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Οι μαθητές εργάστηκαν χωρισμένοι σε ομάδες : 4 ομάδες των 6 παιδιών.

Ο χωρισμός σε ανομοιογενείς ομάδες έγινε με κριτήριο τις τεχνολογικές δεξιότητες, το φύλο, τη σύμπνοια και την εθνοτική καταγωγή. Κάθε μέλος από τα έξι ανέλαβε και από έναν ρόλο. Οι ρόλοι ήταν οι εξής:

- Ο συντονιστής-επικεφαλής της ομάδας
- Ο γραμματέας
- Ο χειριστής του Η/Υ

- Εκείνος που χρονομετρούσε
- Ο εκπρόσωπος
- Ο παρουσιαστής των εργασιών

Δεν έγινε παρέμβαση από την εκπαιδευτικό στην ανάθεση των συγκεκριμένων ρόλων, αλλά δόθηκε πρωτοβουλία στους μαθητές να καταναείμουν μόνοι τους ρόλους, ανάλογα με τις δεξιότητες τους.

Εικόνα 1 – Ομαδοσυνεργατική μάθηση

3.5 Ρόλος του διδάσκοντα

Επιλέξτε από την παρακάτω λίστα τον ρόλο του διδάσκοντα. Υπάρχει η δυνατότητα πολλαπλών επιλογών.

☐ Διδακτικός	☐ Προπονητικός
☐ Ενθαρρυντικός	☐ Διαχειριστικός
✓ Υποστηρικτικός	☐ Μέντωρ
☐ Συμβουλευτικός	☐ Υποκινητικός
✓ Διευκολυντικός	☐ Κριτικός
☐ Συντονιστικός	☐ Επιμελητής περιεχομένου (curator)
☐ Ηγετικός	☐ Τεχνική υποστήριξη
✓ Διαμεσολαβητικός	☐ Άλλος ρόλος: ____
☐ Εποπτικός	

4. Πηγές Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Περιεχομένου που αξιοποιήθηκαν

1. [Ηροδότου Ιστορίες \(σχολικό βιβλίο Α΄ Γυμνασίου\)](#)
2. [Περσικοί πόλεμοι, Ηνίοχος](#)
3. [Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#) (Αρχαϊκή περίοδος)
4. [Η Πύλη για την Ελληνική γλώσσα](#) (Ψηφίδες-Αρχαία Ελληνική-Πολυμεσικοί πόροι-Αρχαιογνωσία-Ελληνική Αρχαιότητα)
5. [Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου «Ηροδότου Ιστορίες»](#)
6. [Google maps, Περσικοί πόλεμοι \(Persian wars\)](#)
7. [Ελληνικός Πολιτισμός, Η μάχη των Θερμοπυλών](#)
8. [Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού | Θερμοπύλες](#)
9. [Κ. Π. Καβάφης](#)

10. [Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ - Θερμοπύλες](#)
11. [Περιμένοντας τους βαρβάρους, διδακτική πρόταση Αντωνέλλου Σ.](#)
12. [Λεωνίδας](#) –Βικιπαίδεια
13. [Η αληθινή ιστορία των 300](#)
14. [The 300 Spartans](#) (απόσπασμα της χολυγουντιανής ταινίας «300 Spartans» του 1962, με την Άννα Συνοδινού στο ρόλο της Γοργώς, σε σκηνοθεσία Ρούντολφ Ματέ, της οποίας την μουσική συνέθεσε ο Μάνος Χατζιδάκης (Spartan March)
15. [Θεμιστοκλής](#) – Βικιπαίδεια
16. [Ο Θεμιστοκλής](#)
17. [Ξέρξης Α΄ της Περσίας](#)
18. [Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ-THE BATTLE OF THERMOPYLAE](#) (Ξέρξης)
19. [Πέρσες \(Αισχύλου\)](#)
20. [Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ-THE BATTLE OF THERMOPYLAE](#) (Εφιάλτης)
21. [Διηνέκης](#)
22. [Εκπαιδευτική τηλεόραση, Σπάρτη-Θερμοπύλες-ΣπάρτηIII](#)
23. [Ηροδότου Ιστορίες, Α΄ Γυμνασίου](#)
24. [Φωτόδεντρο, Η έννοια της ελευθερίας](#)
25. [Πύλη για την ελληνική γλώσσα](#) (σώματα κειμένων)
26. [«Οι πύλες της φωτιάς» Στίβεν Πρεσφίλντ, περίληψη του βιβλίου](#)
27. [«Οι πύλες της φωτιάς» Στίβεν Πρεσφίλντ, ολόκληρο το βιβλίο](#)
28. [ΟΙ ΠΥΛΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ – ΩΔΗ ΣΤΟΥΣ 300 ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ](#) (1) ταινία 25΄ σε σκηνοθεσία του γνωστού Λαμιώτη εικαστικού ΔΗΜ.ΚΟΛΤΣΙΔΑ
29. [ΟΙ ΠΥΛΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ – ΩΔΗ ΣΤΟΥΣ 300 ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ](#) , (2)
30. [Σελίδες ιστορίας και επιστήμης, Η μάχη των Θερμοπυλών και η ναυμαχία στο Αρτεμίσιο](#)

31. [Εικονική περιήγηση στην αρχαία Μίλητο](#)
32. [The British Museum, war](#) (παιχνίδι)
33. Δημιουργία παιχνιδιού με <http://www.purposegames.com/game/oce81763fd>

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ (ΕΝΤΥΠΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ)

- Το σχολικό εγχειρίδιο της [Αρχαίας Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου](#) (ψηφιακή μορφή)
 - Το Διαδραστικό Σχολικό Βιβλίο [Ηροδότου Ιστορίες της Α΄ Γυμνασίου](#)
 - Το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (Microsoft Word)
 - Το λογισμικό παρουσίασης (Power Point)
 - [Padlet](#) (διαδικτυακή εφαρμογή με δυνατότητα έκφρασης ιδεών σε ομαδοσυνεργατικό πνεύμα)
 - Gmail (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο)
-
- Google docs (google drive για συνεργατική γραφή)
 - [EclipseCrossword](#) (πρόγραμμα κατασκευής σταυρόλεξου)
 - [Flipsnack](#) (δημιουργία online ψηφιακού περιοδικού – εφημερίδας)
 - Το πρόγραμμα δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου [storybird](#)
 - Ο φυλλομετρητής πλοήγησης στο διαδίκτυο (browser)
 - Φάκελος με φύλλα εργασίας και έντυπα φύλλα εργασίας
 - Το διαδίκτυο (επιλεγμένες ιστοσελίδες, για εξοικονόμηση χρόνου έχουν δημιουργηθεί υπερσύνδεσμοι)
 - Βιντεοποροβολέας
 - Φορητός υπολογιστής
 - Ηχεία
 - [youtube](#)
 - Λογισμικά: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, «Αρχαία Ελληνικά Α΄ και Β΄ Γυμνασίου»: «**Αρχαία Ελλάδα, Ηροδότου Ιστορίες**» [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο] ή εναλλακτικά

εδώ [πηγή: Τεχνική Στήριξη Πληροφοριακών Συστημάτων Σχολικών Μονάδων – Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του ΙΤΥΕ].

Προτεινόμενες ιστοσελίδες ως πηγές:

1. [Ηροδότου Ιστορίες \(σχολικό βιβλίο Α΄ Γυμνασίου\)](#)
2. [Περσικοί πόλεμοι , Ηνίοχος](#)
3. [Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#) (Αρχαϊκή περίοδος)
4. [Η Πύλη για την Ελληνική γλώσσα](#) (Ψηφίδες-Αρχαία Ελληνική-Πολυμεσικοί πόροι- Αρχαιογνωσία-Ελληνική Αρχαιότητα)
5. [Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου «Ηροδότου Ιστορίες»](#)
6. [Google maps, Περσικοί πόλεμοι \(Persian wars\)](#)
7. [Ελληνικός Πολιτισμός, Η μάχη των Θερμοπυλών](#)
8. [Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού | Θερμοπύλες](#)
9. [Κ. Π. Καβάφης](#)
10. [Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ - Θερμοπύλες](#)
11. [Περιμένοντας τους βαρβάρους, διδακτική πρόταση Αντωνέλλου Σ.](#)
12. [Λεωνίδας](#) –Βικιπαίδεια
13. [Η αληθινή ιστορία των 300](#)
14. [The 300 Spartans](#) (απόσπασμα της χολυγουντιανής ταινίας «300 Spartans» του 1962, με την Άννα Συνοδινού στο ρόλο της Γοργώς, σε σκηνοθεσία Ρούντολφ Ματέ, της οποίας την μουσική συνέθεσε ο Μάνος Χατζιδάκης (Spartan March)
15. [Θεμιστοκλής](#) – Βικιπαίδεια
16. [Ο Θεμιστοκλής](#)
17. [Ξέρξης Α΄ της Περσίας](#)
18. [Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ-THE BATTLE OF THERMOPYLAE](#) (Ξέρξης)
19. [Πέρσες \(Αισχύλου\)](#)
20. [Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ-THE BATTLE OF THERMOPYLAE](#) (Εφιάλτης)
21. [Αινητής](#)
22. [Εκπαιδευτική τηλεόραση, Σπάρτη-Θερμοπύλες-ΣπάρτηIII](#)
23. [Ηροδότου Ιστορίες, Α΄ Γυμνασίου](#)
24. [Φωτόδεντρο, Η έννοια της ελευθερίας](#)
25. [Πύλη για την ελληνική γλώσσα \(σώματα κειμένων\)](#)
26. [«Οι πύλες της φωτιάς» Στίβεν Πρεσφίλντ, περίληψη του βιβλίου](#)

27. [«Οι πύλες της φωτιάς» Στίβεν Πρεσφίλντ, ολόκληρο το βιβλίο](#)
28. [ΟΙ ΠΥΛΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ – ΩΔΗ ΣΤΟΥΣ 300 ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ](#) (1) ταινία 25' σε σκηνοθεσία του γνωστού Λαμιάτη εικαστικού ΔΗΜ.ΚΟΛΤΣΙΔΑ
29. [ΟΙ ΠΥΛΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ – ΩΔΗ ΣΤΟΥΣ 300 ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ](#) , (2)
30. [Σελίδες ιστορίας και επιστήμης, Η μάχη των Θερμοπυλών και η ναυμαχία στο Αρτεμίσιο](#)
31. [Εικονική περιήγηση στην αρχαία Μίλητο](#)
32. [The British Museum, war](#) (παιχνίδι)
33. Δημιουργία παιχνιδιού με <http://www.purposegames.com/game/0ce81763fd>

5.Στοιχεία τεκμηρίωσης και επέκτασης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

5.1 Αποτελέσματα - Αντίκτυπος

Το Σενάριο αυτό αποτέλεσε μια πρόταση διδασκαλίας μιας διδακτικής ενότητας του τέταρτου κεφαλαίου της Αρχαίας Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον κεφάλαιο της Ιστορίας που αναφέρεται στην ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (800-479 π.Χ.) κατά την οποία συντελείται μια ριζική καινοτομία: συγκροτείται η πόλη-κράτος. Ο πολίτης αρχίζει να συμμετέχει στη διαχείριση των πολιτικών πραγμάτων. Ο ελληνισμός ξεπερνάει τα όριά του και αποικίζει τα παράλια της Μεσογείου και του Εύξεινου πόντου. Το εμπόριο, η βιοτεχνία και η ευρεία χρήση του νομίσματος δημιουργούν τις προϋποθέσεις για σημαντική οικονομική πρόοδο. Η τέχνη αναζητεί νέους ρυθμούς έκφρασης, ενώ η ποίηση εκφράζει τις καθημερινές αγωνίες του ανθρώπου. Ο ελληνισμός ενωμένος αποκρούει την περσική επεκτατική πολιτική. Έτσι δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να αντιληφθούν πως διάφορες ελληνικές πόλεις-κράτη, όπως η Αθήνα και η Σπάρτη, εγκαταλείποντας τις εσωτερικές τους διαφορές και πολεμώντας από κοινού την Περσία, με μια στρατηγική που χρησιμοποιήθηκε πρώτα στο στενό των Θερμοπυλών, πέτυχαν το «θαύμα». Οι μαθητές ήταν σε θέση να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα της μάχης των Θερμοπυλών, όχι τόσο από στρατιωτική άποψη, αλλά από συμβολική και πολιτιστική, αφού η Ελλάδα γινόταν αυτό που δεν είχε γίνει ποτέ. Απομακρυνόταν από το να είναι ένα συνονθύλευμα πόλεων-κρατών και γινόταν ένα έθνος που είχε την αίσθηση ότι ήταν ένα έθνος, ότι ήταν περισσότερο ελληνικό παρά αθηναϊκό,

περισσότερο ελληνικό παρά σπαρτιατικό. Άρχισαν δηλαδή οι Έλληνες να αναγνωρίζουν τις αξίες και τον πολιτισμός τους, όχι ως ανεξάρτητες πόλεις-κράτη, αλλά ως έθνος. Με τη χρήση των ΤΠΕ τα παιδιά προσέγγισαν τα ιστορικά γεγονότα με διαδραστικό και εποπτικό τρόπο, αναζήτησαν πηγές, μαρτυρίες, κείμενα αλλά και εικόνες και ταινίες που αναφέρονται κυρίως στο σημαντικότερο ίσως ιστορικό γεγονός της αρχαϊκής εποχής: στη μάχη των Θερμοπυλών σε συνδυασμό με τη ναυμαχία στο Αρτεμίσιο.

Οι μαθητές μέσω του διαδικτύου αναζήτησαν πληροφορίες, τις επεξεργάστηκαν κριτικά, επέλεξαν τις κατάλληλες για την οικοδόμηση των ζητούμενων και έχτισαν τη νέα γνώση, βασιζόμενοι, εκτός από το βιβλίο, σε δικά τους προσωπικά ευρήματα. Κατά τη συλλογή πληροφοριών κράτησαν σημειώσεις χρησιμοποιώντας τις ως σκαλωσιά για την τελική παραγωγή ιστορικού κειμένου, κρίνοντας τη χρησιμότητα των πληροφοριών που συνέλεξαν.

Μέσω της ομαδοσυνεργατικής μάθησης ανακάλυψαν πως η συνεργασία αποτελεί εγγύηση για έναν αποδοτικότερο τρόπο πρόσληψης της πληροφορίας και κατά συνέπεια της γνώσης. Η συνεργασία και η ανάληψη ρόλων από τους μαθητές μέσα στην ομάδα έδωσαν προσωπικό νόημα στην αναζήτηση και βιωματικό χαρακτήρα στην οικοδόμηση της γνώσης.

Οι μαθητές στηρίχθηκαν στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις τους και με τη σταδιακή, επαγωγική απόκτηση νέων τις εμπλούτισαν.

Στην προτεινόμενη διδακτική παρέμβαση έγινε προσπάθεια να εφαρμοστεί ένα σύγχρονο διδακτικό πρότυπο για την Ιστορία. Επιχειρήθηκε η συμμετοχή του αναγνώστη σε διάφορες δραστηριότητες αναγνώρισης και τροποποίησης των αφηγηματικών συμβάσεων (κειμενοκεντρική αντίληψη) και σε δραστηριότητες επικεντρωμένες στην αυθεντικότητα και τη βιωματικότητα (επικοινωνιακή αντίληψη). Μέσω της προσέγγισης του ιστορικού έργου με τις ΤΠΕ επιτεύχθηκε και ο κριτικός γραμματισμός των μαθητών. Το μάθημα ξέφυγε από τα στενά όρια του κειμένου και επεκτάθηκε και σε άλλα είδη κειμένων (π.χ. βιντεοταινίες, ppt, εικαστικές απεικονίσεις, λογοτεχνικά κείμενα).

Η αξιολόγηση των μαθητών πραγματοποιήθηκε από την διδάσκουσα (ετεροαξιολόγηση) με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- ✓ Τις απαντήσεις στα φύλλα εργασίας (ελέγχθηκε η πληρότητα και ορθότητα των κειμένων που δημιουργήθηκαν ως προς το περιεχόμενο, την έκφραση και τη δομή τους).

- ✓ Την ανταπόκριση των μαθητών στους αρχικούς στόχους.
- ✓ Την ανταπόκριση στο ομαδοσυνεργατικό πνεύμα.
- ✓ Κρίθηκε επίσης, απαραίτητο οι μαθητές να προβούν και στη διαδικασία της **αυτοαξιολόγησης**. Κάθε ομάδα, δηλαδή, αξιολόγησε τα αποτελέσματα των εργασιών της, διερεύνησε τους λόγους που την οδήγησαν σε ικανοποιητικά επίπεδα προσέγγισης της γνώσης και αναζήτησε τι λειτούργησε ανασταλτικά στην επίτευξη των στόχων που έθεταν οι εργασίες τους. Με τη διαδικασία αυτή οι μαθητές πέτυχαν την αυτογνωσία, εκτίμησαν τις δυνατότητές τους, ενώ παράλληλα ανατροφοδοτήθηκαν με αξίες, στάσεις και εμπειρίες και έτσι εμπλουτίστηκαν γνωστικά και συναισθηματικά.

5.2 Σχέση με άλλες ανοιχτές εκπαιδευτικές πρακτικές

Το σενάριο αυτό μπορεί να επεκταθεί σε διάρκεια και να αποτελέσει project, για να ενταχθούν διαθεματικές εργασίες με εμπλεκόμενα μαθήματα τη Λογοτεχνία (λογοτεχνικά κείμενα με θέμα το ιστορικό γεγονός και/ή τα πρόσωπα), τη Γεωγραφία (θέση των πόλεων-κρατών στο χάρτη και σημασία τους), την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Ηροδότου Ιστορία), την Τεχνολογία (όπλα, πλοία, κατασκευές).

5.3 Αξιοποίηση, Γενίκευση, Επεκτασιμότητα

Το Σενάριο αυτό μπορεί να αποτελέσει την αφορμή μιας διαφορετικής προσέγγισης του μαθήματος της Ιστορίας, τέτοια που να εμπλέκει και άλλα μαθήματα (διαθεματική εργασία) και να αλλάξει το ύφος των λεγόμενων μαθημάτων «απομνημόνευσης» κάνοντάς τα πιο «διαδραστικά».

6. Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε

Αναφέρετε τυχόν πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε.

✓ Βιβλία

☐ Σημειώσεις

✓ Χάρτες

✓ Websites

✓ Λογισμικό

Δώστε περισσότερες πληροφορίες για το υλικό (τίτλους, ηλεκτρονικές διευθύνσεις κλπ)

1. [Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου «Ηροδότη Ιστορίες»](#)

Φύλλα εργασίας